

Bíráló észrevételünk legfeljebb néhány nyelvi kifejezésre szorítkozik (a „mely“ és a „ki“ hibás használata az, „amely“ és az „aki“ helyett, nagy súlyt helyezni valamire és kevés efféle), továbbá 1—2 tény ismétlődésére, ami az anyag-beosztás következtében elkerülhetetlen volt.

Kívánjuk, hogy az iskolán kívüli népművelő tevékenységet folytató tanító — amely hovatovább a tanító hivatása — kezében valóságos tankönyvvé váljék ez a falumonográfia a benne: felfogásában, rendszerében rejlő igazságai miatt. A könyvet azzal tesszük olvasói elé: vajha minél több tősgyökeres magyar falu kapna ilyen stílusú hozzáfordulást, bárcsak minél több falu kapna meg a faluművelés első lépéseként ilyen nemes arcképet önmagáról.

Dr. Juhász Béla.

Tamás József: Magyarságunkért... emberségünkért. Kaposvár, 1937. 40 old.

Somogyvármegye népművelési titkára a vármegye 1937. évi népművelői tevékenységéről számol be és röviden közli az 1937—40.-évi hároméves munkatervét.

A Somogyvármegyei Iskolán kívüli Népművelési Bizottság elmúlt esztendei munkájának alap gondolata az volt, hogy minden áldozat árán is meg kell menteni a népi kultúrából azt, ami magyar, valamint a nép széles rétegei előtt is meg kell ismertetni a magyar nemzet sajátos kultúráját, fel kell kelteni a magyar öntudatot.

Örömmel állapítja meg a népművelési titkár, hogy a nemzeti tárgyú előadásokat mindenütt a legnagyobb szeretettel fogadták. Megállapítja, hogy — a népművelői előadók beszámolóinak tanúsága szerint — szívesen hallgatja népünk különösen a földrajzi, történelmi, egészségtani, erkölcstani és gazdaságtani előadásokat. Az ismeretterjesztő előadásokat általában mindenütt nagy érdeklődés kísérte. A magyar szellem hirdetői voltak a műkedvelő előadások is. Sokat tett az iskolán kívüli népművelői gárda a magyar táncok és dalok megkedveltetése és terjesztése terén. Ezzel függ össze a bokréta-mozgalom is. A karádi bokréta külföldön is tartott bemutatókat. (Cannes).

A népművelői beszámoló egyébként kiterjeszkedik az iskolán kívüli tevékenység minden területére és számszerű adatokkal ad képet a folytatott munkáról.

A hároméves tervet 5 pontban jelöli meg a tevékenység keretét: a) a nemzeti öntudat ápolása, b) az egészséges életre való tanítás, c) az okszerű gazdálkodásra való oktatás, d) a társadalmi és egyesületi életre való ránevelés, e) a helyi és időszerű kultúrászükségletek meglátása és azok kielégítésére való oktatás. z... y.

Tangl Harald: A hormon és az ember. Franklin T. Budapest, 1937. 178. lap, 56. ábra.

A ma művelt embere gyakran találkozik a „hormon“ szóval. Népszerű szakirányú ismertetésekben, sőt újságcikkekben is gyakran utalnak a hormonkutatások legújabb eredményeire, hormonális gyógymódokra és a mai művelt ember tudja azt is, hogy a betegségek egész hosszú sorát (Basedow-kór, golyva, cukorbetegség, vérszegénység stb) az emberi szervezet hormontermelésében beállott zavarok okozzák. Tangl Harald értékes, a művelt laikus számára is igen könnyen érthető összefoglalást ad művében a hormonkutatások elért eredményeiről. Fel lehet tenni azt a kérdést, hogy mi közünk van nekünk, pedagógusoknak ehhez a tárgykörhöz? Ha azonban tudjuk azt, hogy a különböző hormonok hihetetlen kis mennyiségükkel dön-

főleg befolyásolják növekedésünket, egyes szerveink kialakulását, nemi életünket, egész testi és lelki habitusunk kifermálódását, akkor nem tesszük fel ezt a kérdést. Az emberi nyersanyag, a pedagógus nevelőirányítása alá kerül emberpalánta olyan *testi és lelki alkotás*, amilyenné belső elválasztású mirigyeinek hormontermelése determinálja és hogy nevelőtevékenységünkre milyen módon *reagál*, annak endogén alapjait szintén a hormontermelés kialakította belső struktúrában találjuk meg. Éppen a hormontermelő mirigyeknek egymásközi és az egész szervezetet behálózó rendkívül finom *kémiai összeköttetése* az a kapocs, mely még talán az idegrendszerénél is érzékenyebb módon foglalja egységbe testi és lelki életünket.

A műben a hormonról szóló általános ismeretek után áttér a szerző az egyes hormontermelő mirigyekre (mellékvese, pajzsmirigy, agyalapi mirigy, férfi és női ivarmirigyek, hasnyálmirigy stb.), azok hormontermelő tevékenységére, a hormonoknak a szervezetre gyakorolt hatására. Részletesen ismerteti a hormonelválasztási zavarokból keletkező elváltozásokat, valamint e kérdések orvostudományi vonatkozásait. A vitaminok és a hormonok vegyi és fiziológiai-hatásbeli rokonságára külön fejezetben utal. „Az alkat és belső elváltozás” című összefoglalás jellegű fejezetben a belső elválasztású mirigyek működésének és a mai típusú értelmezése szerinti alkat kialakulásának szoros kapcsolatát tárja elénk.

A kitűnően összeválogatott szemléletes képanyag még világosabbá, érthetőbbé teszi az egész munkát.

Az a pedagógus, aki a szaktudományok korszerű eredményeinek felhasználásával akarja tökéletesíteni nevelői munkásságát, örömmel fogadja Tangl munkáját.

Uherkovich Gábor.

Hozzászólás Vadász Zoltánnak Evva Leona számolási vezérkönyvéről írt bírálatához.

Vadász Zoltánnak e lap 1937. november és decemberi összevont számában megjelent bírálatára szükségesnek tartom az alábbiakat megjegyezni.

Szerény munkámat nem csupán „tanítói eljárásom iránti lelkesedésemből és elfogultságból” írtam meg, hanem feletteseim jóváhagyásával, akik az alapterakás lehetőségéről meggyőződtek. Véleményük kialakításában nem tapasztalataik évszámokban való kifejezésére hívatkoztak, mint azt bíráló tette, hanem az általam elért eredményt több ízben felülvizsgálták s módszeremet az I. osztályt tanító tanítótársaim irányítására alkalmasnak találták. (Valamennyien 30 éven felüli tapasztalatokkal rendelkeznek, de az „új nevelés” hívei és beosztottaik szárnypróbálgatásait, a fiatalabb generáció alkotni vágyását korunk nagy hibájától eltérően nem gáncsolják el.)

Bíráló elismeri, hogy eljárással „tetszetős” eredményeket esetleg el lehet érni, de tagadja az alapterakás lehetőségét. Véleményem szerint a számolásnál tetszetős eredmény tényleges eredmény nélkül nem képzelhető el s az eredmény maga az alapterakás.

A notesz használata sok isk. igazgató kívánsága. A könyvem 68–69. oldalán körülírt szeretetteljes bánásmóddal használt ellenőrző bejegyzések nem lehetnek a tanulókra nézve károsak. A gyengébb tanulókat nem „számárpadba” ültetem, mint bíráló írja, hanem csupán az első padokba, a 69. oldalon szereplő azon indokkal, hogy az előbb ülő gyermeket jobban szemmel tudom tartani. Vannak tanítók, akiknél a rossz tanulók a legutolsó padban ülnek, hogy ne legyenek szem előtt. Azt hiszem, hogy csak a jóindulat hiánya lehet, ha valaki a gyengébb tanulók előbbre ültetésében a tanító jó szándékait nem tudja felfedezni.